

ARBEJDER HISTORIE

TIDSSKRIFT FOR HISTORIE, KULTUR OG POLITIK

NR. 1 2019

SFAH

Arbejderhistorie – Tidsskrift for historie, kultur og politik

Udgivet af Selskabet for Arbejderhistorie (SFAH)
SFAH, Rømersgade 22, 1362 Kbh. K – sfah@sfah.dk – www.sfah.dk
ISSN/0107-8461/ISBN 87-87739-55-0

© SFAH og forfatterne

Arbejderhistorie udgives med støtte fra Forskningsrådet for Kultur

og Kommunikation samt SFAH's støttemedlemmer:

Fagbevægelsens Hovedorganisation, FOA, Frie Børnehaver og Fritidshjem, LO Hovedstaden, Metal Hovedstaden, Murerarbejds mændenes Klub 3F Aarhus, Rør- og Blikkenslagernes Fagforening af 1873, Socialistisk Folkeparti..

Et medlemskab af SFAH omfatter følgende:

- Tidsskriftet Arbejderhistorie to gange årligt
- 20% rabat på alle SFAHs bøger (dog undtaget tilbud)
- Indbydelse og gratis deltagelse i selskabets egne foredrag, arrangementer og læsekredse
- Månedlige nyhedsbreve
- En øget historisk viden og indsigt
- Mulighed for at støtte den historiske forskning i Danmark
- Styrket fagligt netværk

Som basismedlem (200 kr./studerende: 100 kr.) er du omfattet af ovenstående samt vil modtage tidsskriftet elektronisk to gange årligt (husk oplysning om e-mailadresse)

Som ordinært medlem (425 kr.) er du omfattet af ovenstående samt modtager tidsskriftet i trykt udgave (ca. 175 sider pr. nummer) to gange årligt

Som internationalt medlem (525 kr.) får du rabatterne osv. samt får tilsendt den trykte udgave af Arbejderhistorie to gange årligt til din adresse i udlandet.

Medlemskontingent pr. år

- Basismedlemskab: 200 kr./100 kr. for studerende
- Ordinært medlemskab: 425 kr.
- Internationalt medlemskab: 525 kr.
- Støttemedlemskab: 2.125 kr. (tre eks. af tidsskriftet pr. gang)

Indmeldelse sker via vores hjemmeside: www.sfah.dk. Du kan også indsætte beløbet via Mobilpay: 92597 (skriv navn, adresse og e-mail i beskedfeltet)

Illustrationerne i tidsskriftet stammer fra Arbejdermuseet & ABA's samlinger, med mindre andet er angivet.

Arbejderhistorie indekseres i bibliotek.dk og bringes i Historical Abstracts.

Skriv til os!

Redaktionen modtager gerne forslag til artikler, essay, debatindlæg og anmeldelser.

Det bestræbes at finde rettighedshavere til illustrationer. Evt. krænkelse af ophavsretten er derfor utilsigtet.

Layout: Anne Houe

Tryk: Eks-Skolens Trykkeri ApS

Oversættelse af abstracts: Steve Parsons og forfatterne

Forsideillustration:

Plakat til Arbejdermuseets udstilling "Kampen om tiden: 8-timersdagen 100 år" (Fie Reffelt 2019)

FORORD

Redaktionen

I sidste nummer hæftede vi os i forordet ved, at 2018 var et rigtigt jubilæumsår. Det er 2019 også. I år er det særligt to koldkrigsjubilæer, der påkalder sig opmærksomhed: 30-året for Berlinmurens fald og 70-året for NATOs dannelse. Sidstnævnte markerer vi i dette nummer med et dokumentationstema, hvor vi, via nedslag, stiller skarpt på Danmarks og NATOs forhold i tiden, der er gået.

Et måske ikke helt så opsigtsvækkende jubilæum, der dog har haft den allerstørste vigtighed for vores dagligdag, er 100-året for indførelsen af 8-timers arbejdsdagen. En af arbejderbevægelsens mest markante og hårdt vundne rettigheder. Men hvad stillede man så op med sin nyvundne fritid? Det stiller Henning Bro skarpt på i artiklen *Farvel til hverdagen*, som ikke blot handler om, hvad folk brugte fritiden på, men også hvad arbejderbevægelsen og Socialdemokratiets ledelse *gerne så*, at man brugte den på. Idealet om lejrlivet og friluftsmennesket førte til betydelige indsatser for bevaring af grønne områder, hvor denne livsstil kunne udfolde sig, og således gik den øgede fritid hånd i hånd med et øget fokus på og arbejde for naturfredning.

Mellemligstidens Danmark var i det hele taget arbejderbevægelsens og Socialdemokratiets storhedstid. "Vi marcherer" erklærede man i det DSU, der sammen med moderpartiet bare voksede og voksede i medlemstal, og Stauning ledte Socialdemokratiet til valgsejre som ikke siden er gentaget. Men tiden bød også på antidemokratiske strømninger, og disses militante udtryk vakte genklang i ellers demokratiske ungdomsbevægelser både til højre og venstre i det politiske spektrum. Kristina Krake undersøger i artiklen *Militant demokrati* uniforms- og korpsforbuddene fra hhv. 1933 og 1934 og dermed også det eviggyldige spørgsmål: hvor meget kan eller skal man indskrænke friheden for at bevare demokratiet?

Dette dilemma kan synes som et luksusproblem, hvis man skuer tilbage til 1840'erne, hvor det ikke handlede om at bevare demokrati og arbejderrettigheder, men om overhovedet at få dem. Morten Thing fortæller historien om

Louis Touch r, en af arbejderbevægelsens absolutte pionerer, som havde en vigtig rolle og position i den tidlige organisation og agitation. Når han ikke huskes bedre end tilfældet er, skyldes det måske, at han som fjende skaffede sig en vis Louis Pio, der sidenhen sørgede for at få Toucher ekskluderet af partiet.

2019 er ikke blot jubilæumsår, men også valgår, og spørgsmålet om hvordan et alternativ til den siddende regering kunne se ud er stadig usikkert. Der er blandt oppositionspartierne i skrivende stund ikke noget klart bud på en regeringskoalition. Søren Kolstrup og Britta Thomsen fortæller i to essays om Frankrigs og Portugals erfaringer med såkaldte "røde flertal", hvor socialdemokratiske partier har søgt mod venstre frem for midten i jagten på et flertal. Også herhjemme har sådanne eksperimenter været forsøgt, dog uden videre succes for de involverede. Om der alligevel er inspiration at hente, kan kun fremtiden vise.